

det danske samfund. Der er efter udvalgets opfattelse behov for også at kunne straffe disse skadelige handlinger, der begås af udlændinge i udlandet mod danske militære interesser under væbnet konflikt.

Udvalget har endvidere fundet, at overtrædelser af militær straffelov § 24, stk. 2 (jf. forslaget til § 38), bør kunne straffes i Danmark, når handlingen er begået under væbnet konflikt over for dansk militært personel mv. i udlandet af udlændinge.

Også overtrædelser af konventionsbestemmelser, som er omfattet af militær straffelov § 25 (jf. forslaget til § 36), men hvor der ikke består en folkeretlig forpligtelse for Danmark til at retsforfølge personer, som ikke i forvejen er undergivet dansk jurisdiktionskompetence, bør efter udvalgets opfattelse kunne straffes her i landet, når handlingerne begås i udlandet af udlændinge mod dansk militært personel under væbnet konflikt og mod den personkreds, som er omfattet af militær straffelov § 6, nr. 1 og 2, jf. udvalgets forslag til § 2, nr. 1 og 2. Det gælder ikke mindst med hensyn til de »mindre grove« overtrædelser af Genèvekonventionerne, herunder bestemmelser, der regulerer behandlingen af krigsfanger.

Udvalget har derimod ikke fundet behov for at foreslå en bestemmelse om udvidet dansk straffemyndighed for overtrædelse af bestemmelserne i militær straffelov §§ 30, 35 og 36 (jf. lovforslaget §§ 33, 31 og 34). Disse bestemmelser retter sig i det væsentligste enten mod overtrædelser begået af tjenstgørende militært personel eller mod overtrædelser, som vanskeligt kan begås uden for Danmark.

Der henvises til betænkningen, siderne 296 - 302.

3.4.3. Forsvarsministeriets overvejelser

Udvalgets forslag er optaget som § 5 i lovforslaget, idet dog udvalgets forslag om at udvide dansk straffemyndighed til at omfatte enhver overtrædelse af straffelovens bestemmelser, der begås over for dansk militært personel under tjeneste i udlandet mv. ikke er medtaget (jf. betænkningen side 368). Årsagen hertil er, at Justitsministeriet i forbindelse med høringen over betænkningen har givet udtryk for, at en sådan væsentlig udvidelse bør afvente udfaldet af de principielle og generelle overvejelser om dansk straffemyndighed, som foregår i Jurisdiktionsudvalget.

Om den nærmere begrundelse for de enkelte led i bestemmelsen henvises til de særlige bemærkninger.

3.5. Straffrihedsreglen i militær straffelov § 9

3.5.1. Gældende ret

Militær straffelov § 9 indeholder en regel om, at den, der adlyder en ordre fra en overordnet og derved begår en strafbar handling, som udgangspunkt er straffri. Kun hvis den pågældende vidste, at »der ved befalingen tilsigtedes en sådan handling eller dette var umiddelbart indlysende«, vil strafansvar kunne komme på tale.

I en rapport udgivet i 1997 af Dansk Røde Kors' Folkeretsudvalg, der er et udvalg nedsat af Dansk Røde Kors' styrelse, blev det anbefalet, at det ved en præcisering af militær straffelov § 9 fastslås, at underordnede bærer et selvstændigt strafansvar for handlinger begået for at efterleve en ordre, som krænker den humanitære folkeret.

Anbefalingen er fremsat med baggrund i det almindeligt anerkendte folkeretlige princip, at en person, der har begået en krigsforbrydelse, ikke kan undgå strafansvar under henvisning til, at han handlede efter ordre fra en overordnet. Dette princip er – i lidt forskellige formuleringer – fastslået i statutterne for Nürnbergdomstolen og FN's ad hoc tribunaler for det tidligere Jugoslavien og Rwanda, hvortil rapporten henviser.

Efter udgivelsen af rapporten har princippet desuden fået følgende autoritative formulering i artikel 33 i statuten for den Internationale Straffedomstol (ICC), der er vedtaget i 1998:

»1. Det forhold, at en forbrydelse under domstolens jurisdiktion er begået af en person efter ordre fra en regering eller en overordnet, militær eller civil, fritager ikke den pågældende for strafansvar, medmindre

- a) personen var under en retlig forpligtelse til at adlyde ordrer fra den pågældende regering eller overordnede,
- b) personen ikke vidste, at ordren var ulovlig, og
- c) ordren ikke var åbenbart ulovlig.

2. Efter denne artikel skal ordrer om at begå folke-drab eller forbrydelser mod menneskeheden anses for åbenbart ulovlige.«

Som det fremgår af artiklen, består den væsentligste forskel fra formuleringen af militær straffelov § 9 deri, at artikel 33 i modsætning til § 9 nævner princippet om strafansvar (hovedreglen) før mulighederne for straffritagelse (undtagelsen). Betingelsen i stk. 1 (a) indebærer ikke nogen realitetsforskel, idet det for så vidt angår den danske bestemmelse forudsættes, at der er tale om en lovlige, tjenstlig ordre, jf. ordene »tjenstlige befaling« sammenholdt med militær straf-